

Savonlinnan kaupungin esitys valtiosihteerityöryhmälle Itä-Suomen elinvoimaa vahvistavista toimenpiteistä

Tilannekuva

Savonlinnaan on kohdistunut vuosien aikana erilaisia kaupungin elinvoimaa ja elinkeinoelämää heikentäviä toimenpiteitä. Joensuun yliopiston kansainvälisen viestinnän laitoksen siirto vuonna 2006 vei 350 opiskelupaikkaa Joensuuhun. Itä-Suomen yliopiston opettajankoulutuslaitoksen siirto Joensuuhun vuonna 2018 vei Savonlinnasta 1500 asukasta ja 350 työpaikkaa.

OKL:n kampuksen siirron jälkeen Savonlinnan kaupunki laati yhdessä elinkeinoelämän, Ammattiopisto Samiedun, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun (XAMK), ELY-keskuksen, Etelä-Savon maakuntaliiton ja valtion päättäjien kanssa aluekehitysohjelman. Tehtävät toimenpiteet jaettiin kolmeen osaan:

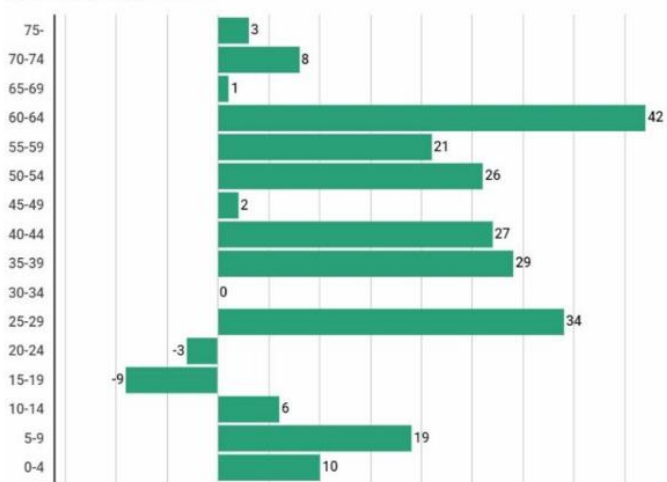
- 1) yritys-elämän investoinnit ja työpaikat
- 2) koulutuksen vahvistaminen ja sen suuntaaminen elinkeinoelämän tarpeisiin
- 3) toimivat liikenneyhteydet

Yllä mainittujen toimenpiteiden tuloksena Savonlinnan tilannetta on saatu korjattua. Savonlinna saavutti vuonna 2021 suurimman muuttovoittonsa koko 2000-luvulla. Suurin nettomuuttovoitto kohdistui 0-59-vuotiaisiin ollen +183 henkilöä. Koko nettomuuttovoitto oli Savonlinnassa +216 henkilöä. Savonlinnaan muutettiin eniten Helsingistä ja muista pääkaupunkiseudun kunnista sekä Joensuusta ja Lappeenrannasta. Xamkin Savonlinnan kampuksen opiskelijamäärä on kasvamassa vuonna 2022 1300 opiskelijaan ja vuonna 2023 1400 opiskelijaan. Kaupungin työllisyystilanne on parantanut. Lisäksi Savonlinnan nettoyrityskanta kasvaa vuosittain.

Kokonaisnettomuutto ikäryhmittäin Savonlinnassa

2021

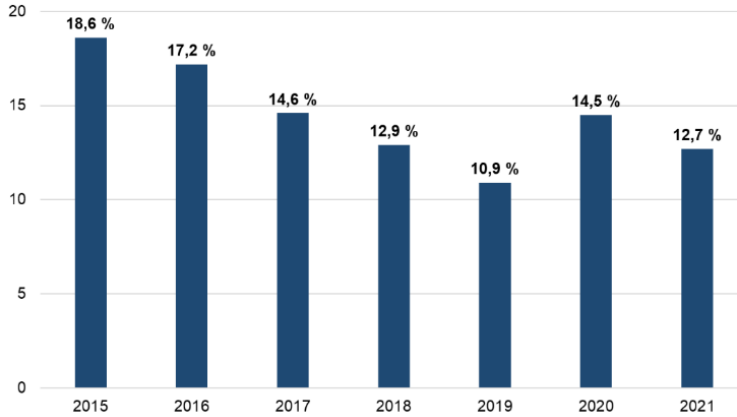
Lähde: Tilastokeskus / Muuttoliike

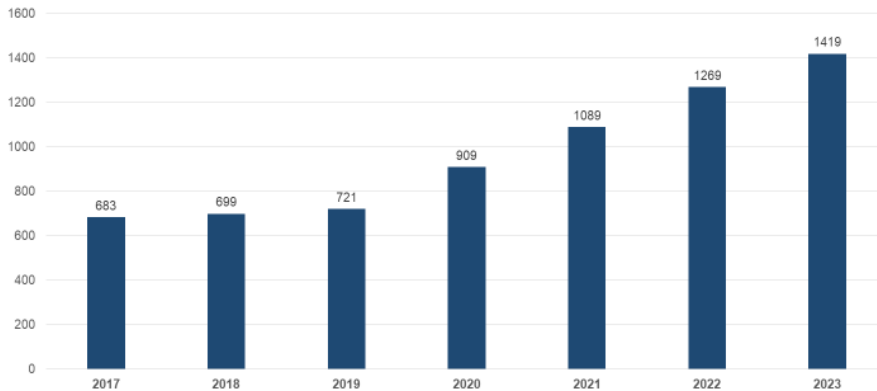
Kokonaisnettomuutto ikäryhmittäin Savonlinnassa 2021

Työttömien osuus Savonlinnan työvoimasta 2015-2021

Xamkin Savonlinnan kampuksen opiskelijamäärän kehitys 2017-2023

Savonlinnan teknologiapuisto Nohevaan on valmistunut Luonnonvarakeskuksen puun kasvullisen lisäyksen laboratorio vuonna 2020, parhaillaan rakennetaan Luonnonvarakeskuksen erikoiskasvi-huone- ja aineistotiloja, jotka otetaan käyttöön vuonna 2022. Parhaillaan on käynnissä myös massiivi-puu- ja hybridirakentamisen tutkimus- ja tuotekehityslaboratorion investointi teknologiapuisto Nohevaan, joka valmistuu kesällä 2023.

Savonlinnan teknologiapuisto Nohevassa on viisi tutkimuslaboratoriota, kolme insinöörinkoulutusohjelmaa, Aalto-yliopiston professuuri ja Luonnonvarakeskuksen professori. Savonlinnassa on Suomen suurimpiin kuuluva paperi- ja selluteknologiateollisuuden sekä mekaanisen metsäteollisuuden keskitymät ja Itä-Suomen suurin sähkömekaanisen- ja elektroniikkateollisuuden keskittymä.

Savonlinnan matkailuinvestoinnit ovat edenneet. Charter-lennot Frankfurtista Savonlinnaan ovat alkamassa vuodesta 2023 lähtien. Savonlinnan Saimaata ollaan esittämässä Unescon maailmanperintökohdeksi.

Savonlinnan kaupungin esitys valtiosihteerityöryhmälle

Venäjän hyökkäys Ukrainaun tulee heijastumaan Savonlinnan ja koko Kaakkois-Suomen kehitykseen, yritysten toimintaympäristöön, investointien sijoittumispaikkaan ja esimerkiksi matkailualan kehittämiseen. Sotatilanteesta johtuvat vaikutukset aiheuttavat Savonlinnan osalta noin 100 000 venäläisen matkailijan vähenemisen, jonka aluetaloudellinen vaikutus on noin 30 miljoonaa euroa. Aikanaan Savonlinnasta Itä-Suomen yliopiston kampuksen lakkauttamisen aluetaloudellinen vaikutus oli noin 12 miljoonaa euroa.

Strategisina vaikutuksina sotatilanne on heikentänyt Savonlinnan logistista asemaa. Lisäksi Savonlinnassa sijaitsee esimerkiksi venäläisten omistamia lomakiinteistöjä, joiden toimintaan sotatilanteesta johtuvilla pakotteilla on vaikutuksia.

Savonlinnan kaupunki esittää valtiosihteerityöryhmälle seuraavia toimenpiteitä, joilla vahvistetaan Savonlinnan seutukunnan elinvoimaa.

1. Savonlinnan Teknologiaapuisto Nohevan ja korkeakoulutuksen kehittäminen Savonlinnan mallin mukaisesti

- Integroidaan yliopistoja ja ammattikorkeakouluja toisiinsa Savonlinnan mallilla, jossa ammattikorkeakoulun rakenteiden päälle rakennetaan yliopistotasosta koulutusta ja tutkimusta yhteistoiminnassa yritysten kanssa palvelemaan yritysten työvoimatarpeita sekä testaus-, tutkimus- ja tuotekehitystoimintaa. Tämä on kustannustehokas malli tuoda yliopistojen tutkimusta, osaamista ja koulutusta alueille, jolta puuttuu oma yliopisto. Lisäksi Savonlinnan kaupunki esittää uutena insinööriopetusohjelmallaan IOT-insinööriopetuksen perustamista Savonlinnaan. Toteutetaan kaupungin esittämä Savonlinnan mallin mukainen pilotti vuosina 2022-2027. Pilotti rahoitettaisiin opetus- ja kulttuuriministeriön sekä osallistuvien toimijoiden yhteistyönä vuosina 2022-2027. Valtioneuvosto osallistuisi pilotin rahoittamiseen kuudella miljoonalla eurolla.

2. Valtatie 14 Juva - Parikkala välin kehittäminen

- Valtatie 14 on Savonlinnan seudun tärkein tieyhteys, mutta se ei vastaa ominaisuuksiltaan eikä laadultaan nykyistä liikennöintiä. Kyseisen tien palvelutason nostaminen parantaisi Savonlinnan seudun kilpailukykyä logistiikan näkökulmasta. Savonlinnassa sijaitsevan mekaanisen metsäteollisuuden keskittymän johdosta valtatiellä 14 on erittäin vilkas raskasliikenne niin teollisuuden raaka-ainekuljetusten kuin valmiiden tuotteidenkin osalta.
- Myös muut teollisuuden eri toiminnot tarvitsevat yhä enenevässä määrin raskaan kaluston kuljetuskapasiteettia, jolloin myös Vt14 tien palvelutasotekijöiden tulisi vastata sekä matka-ajan, matka-ajan ennakoitavuuden ja liikenneturvallisuuden osalta näihin tarpeisiin. Savonlinna on myös suosittu kesämatkailukohde, joka näkyy myös Vt14-tiellä henkilöliikenteen määrissä, jolloin liikennemäärien kausivaihtelussa koko vuoden osalta on nähtävissä kesäkauden aikana selkeä piikki.
- Tämän hetkinen liikennöinti ja tulevaisuuteen varautuminen edellyttävät valtatie 14 kehittämistä ja parantamista, jolloin tien palvelutasotekijät saataisiin vastaamaan tämän päivän vaatimuksia. Valtatie 14 liikenteen kasvumäärät ja teollisuuden sekä muun elinkeinoelämän tuoma kasvu nostavat liikennemääriä tulevaisuudessa.

On erityisen tärkeää kehittää tieosuuden näkemäaluetta sekä nopeusrajoituksen nostamista 100 km/h. Savonlinnan kaupunki esittää, että VT14 Juva-Parikkala-välin kehittäminen sisällytetään kansalliseen liikenneverkkosuunnitelmaan ja käynnistetään tiesuunnitelman valmistelu. Kustannusarvio koko yhteysvälin parantamiseksi on yhteensä 111 M€.

3. Raideyhteys Parikkala – Pieksämäki välin kehittämien

- Savonlinna–Pieksämäki-rataosuuden parannukseen ja kunnossapitoon on investoitu vuosien aikana, ja sen nykyinen kunto mahdollistaa henkilöjunaliikenteen avaamisen uudelleen. Laitaatsalmen ratasillan rata purettiin syväväylän rakentamisen yhteydessä syyskuussa 2015, jolloin Savonlinna menetti ratayhteyden lännen suuntaan. Tämä oli osa Syväväylän siirtoa Kyrönsalmesta Laitaatsalmeen. Kyseisestä hankkeesta jäi pois rautatiesillan uudistaminen.
- Päätös Laitaatsalmen ratasillan rakentamisesta ja henkilöjunaliikenteen avaamisesta Savonlinna – Pieksämäki välille toisi tehdyille ratainvestoinneille parhaan mahdollisen hyödyn sekä lisäisi ympäristöystävällisempää junaliikennettä osana laajempaa ilmastonmuutoksen hillintää. Junaliikenteen potentiaalia on myös pidetty selkeästi linja-autoliikennettä suurempana, koska se palvelee laajempia ja pidempien yhteysvälien liikkumistarpeita. Henkilö- ja tavaraliikenteen käynnistäminen Savonlinna–Pieksämäki-rataosuudella on Itä-Suomen alueen kehittymisen kannalta tärkeää ja avaisi myös uuden yhteyden Savon ja Karjalan ratojen väliin.
- Savonlinnan kaupunki esittää, että Laitaatsalmeen rakennetaan ratasilta. Lisäksi Pieksämäki – Savonlinna - Parikkala väli sähköistetään kokonaisuudessaan ja avataan henkilö- ja tavaraliikenteelle.

4. Liikkumisen kustannusten sekä yritysten kuljetuskustannusten leikkaaminen

- Maakuntien Suomessa yksityisautoilu on monesti ainoa vaihtoehto liikkumiselle. Yhtä lailla valtaosa yritysten tarvitsemista kuljetuksista liikkuu rahtina teitä pitkin.
- Suomessa bensiinin ja dieselöljyn verotus koostuu valmisteverosta eli polttoaineverosta sekä arvonlisäverosta, kuluttajahinnoista noin 40-50% on erilaisia veroja. Kaupunki esittää, että Valtioneuvosto etsii ratkaisut, joilla liikkumisen ja yritysten kuljetuskustannuksia voidaan pienentää. Kaupunki esittää, että esimerkiksi polttoaineverotusta lasketaan määräaikaisesti. Polttoaineverotuksen laskun osalta on pidettävä huolta, että muutos näkyy nimenomaan ns. kuluttajahinnoissa. Mikäli vaikutusarvioiden myötä polttoaineverotuksen määräaikaisen laskun arvioidaan olevan huono keino laskea kuluttajahintoja, kaupunki esittää että esimerkiksi ansiotuloverotusta kevennetään määräaikaisesti kuluttajien ostovoiman parantamiseksi.

5. Alueellisen kuljetustuen jatkaminen ja prosenttiosuuksien korottaminen

- Kuljetustuen tarkoitus on ylläpitää ja kehittää harvaan asuttujen alueiden pienten ja keskisuurten yritysten toimintaedellytyksiä vähentämällä tuotteiden pitkistä kuljetusmatkoista aiheutuvaa kustannusrasitetta. Tällä hetkellä alueellinen kuljetustuki on voimassa vuosina 2020 – 2022. Nykyään kuljetustukea voidaan myöntää pk-yrityksen jalostamien tuotteiden kuljetuksesta, kun tuote on jalostettu Lapin, Pohjois-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan, Kainuun, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon tai Etelä-Savon maakunnan alueella, taikka Kannonkosken, Karstulan, Kinnulan, Kivijärven, Kyyjärven, Pihtiputaan, Saarijärven tai Viitasaaren kunnassa.

- Kuljetustukea voidaan myöntää edellä mainituilla alueilla sijaitsevien pienten ja keskisuurten yritysten jalostamien tuotteiden jalostuspaikalta alkavista maantie- ja rautatiekuljetuksista Suomen alueella tapahtuvan kuljetuksen osalta. Ulkomaille suuntautuvissa kuljetuksissa tukea voidaan myöntää Suomessa kuljetetun matkan osuudelta.
- Kuljetuskustannukset ovat talven ja kevään 2022 aikana kasvaneet entisestään, joka heikentää Savonlinnan seudulla tuotettujen tuotteiden kilpailukykyä. Savonlinnan kaupunki esittää, että alueellista kuljetustukea jatketaan myös vuosina 2023 -2025.

6. Vihreän energian siirtymää toteuttavien aurinko- ja tuulivoimainvestointien sekä niihin liittyvien vetyvoimalaitosinvestointien edistäminen Itä-Suomeen

- Parhaillaan on käynnissä Etelä-Savon maakuntaliiton toimesta tuulivoimarakentamisen selvitys. Hankkeen aikana on tarkoitus tehdä potentiaalisten alueiden kartoitus paikkatietoanalyysin. Tuotettava raportti toimii myös uuden maakuntakaavan tausta-aineistona, tavoitteena on löytää 3-5 uutta tuulivoima-aluetta Etelä-Savosta.
- Ongelmana on, että tähän saakka toteutetut ja vireillä olevat uusiutuvan energia-alan investoinnit ovat kohdentuneet Länsi- ja Etelä-Suomeen, jossa on edullisemmat toimintaympäristöt uusiutuvien energia-alan sijoittautumiselle. Itä-Suomea uhkaa jääminen näiden investointien ulkopuolelle. Tällä voi olla kohtalokkaita seurauksia myös Itä-Suomessa jo tällä hetkellä sijaitseville teollisuuslaitoksille, koska vihreästä energiasta on muodostumassa entistä kriittisempi menestystekijä teollisuuden kilpailukyvyille sekä sähkön kansallisille siirtoverkkoinvestoinneille.
- Savonlinnan kaupunki esittää, että Valtioneuvosto tarkastelisi Itä-Suomen asemaa aurinko- ja tuulivoima- sekä niihin liittyvien vetyvoimalaitosinvestointien sijoittamisen osalta. Valtio voisi helpottaa näiden osalta maankäyttö-, kaavoitus- ja lupa-edellytyksiä sekä antaa porrastetusti korotettuja investointiavustuksia tämän alan investointeihin Itä-Suomen alueelle.

7. Laajakaistayhteyksien kuntarahoitusosuuksien laskeminen sekä julkisen tuen osuuden nostaminen

- Laajakaistayhteyksien parantamiseen on saatavilla julkista tukea. Nykyisen lainsäädännön mukaan kunnan maksuosuus on 33 prosenttia. Kunnissa, joille laajakaistahankkeen rahoittaminen muutoin muodostaisi kohtuuttoman taloudellisen rasitteen kunnan maksuosuus on 8 tai 22 prosenttia. Kriteereinä arviointia tehtäessä käytetään kunnan taloudellista kantokykyä sekä väestön määrää ja taajama-astetta. Valtion tukea myönnetään enintään 58 prosenttia laajakaistahankkeen tukikelpoisista kustannuksista, jos kunnan maksuosuus on 8 prosenttia ja enintään 44 prosenttia, jos kunnan maksuosuus on 22 prosenttia.
- Savonlinnan kaupungin omarahoitusosuuden maksuosuus on tällä hetkellä 33 prosenttia kokonaiskustannuksista. Laajakaistan ulottaminen haja-asutusalueelle mahdollistaa esimerkiksi etätyön ja yritysten etabloitumisen varsinaisten teollisuusalueiden ulkopuolelle.
- Savonlinnan kaupunki ehdottaa, että Valtioneuvosto tarkastelisi Itä-Suomen kuntien laajakaistahankkeiden omarahoitusosuuksia uudelleen ja laskisi Savonlinnan

kaupungin omarahoitusosuutta. Samassa yhteydessä nostettaisiin julkisen tuen osuutta laajakaistahankkeissa.

8. Finnveran rahoituksen helpottaminen ja takausprovision lasku määräajaksi

- Tällä hetkellä Finnveran takausosuus määritellään hankekohtaisesti, ja yleensä se on 50–80 % luoton tai muun rahoitussitoumuksen määrästä. Savonlinnan kaupunki esittää, että Itä-Suomeen sijoittuvia yritysinvestointeja helpotetaan ottamalla määräaikaaisesti käyttöön 90 prosentin takaus niissä pk-yritysten tilanteissa, joissa yrityksen rahoituksen järjestäminen sitä ehdottomasti edellyttää. Samassa yhteydessä Finnveran takausprovisiota lasketaan määräaikaaisesti.

9. Business Finlandin tai Visit Finlandin toimipisteen perustaminen Savonlinnaan

- Savonlinnan kaupunki ehdottaa, että Visit Finland perustaa yksikön Savonlinnaan, jonka tarkoituksena on tukea Itä-Suomen matkailuyritysten toimintaa. Samassa yhteydessä varataan erillismääräraha erityisesti Itä-Suomen matkailumarkkinointiin kansainvälisesti.
- Savonlinnan kaupunki aloitti vuonna 2015 Etelä-Karjalan maakuntaliiton, Etelä-Savon maakuntaliiton, Lappeenrannan kaupungin, Imatran kaupungin ja Mikkelin kaupungin kanssa yhteisen matkailumarkkinoinnin saksankieliseen Eurooppaan. Hankkeen tuloksena Savonlinnan seutukunnan alueella olevien saksankielisestä Euroopasta tulevien matkustajien vuorokaudet lähes kymmenkertaistuivat nousten yli 20 000. Samassa yhteydessä saatiin neuvoteltua Charter -lentoyhteys Savonlinnan ja Frankfurtin/Düsseldorfin välillä.

10. Muut rahoitusratkaisut

- Suomen akatemian ja Business Finlandin rahoituksesta kiintiöidään 50 miljoonaa euroa Itä-Suomen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotyöhön.